

Tilâvet secdesi

A. Gaffar Bey: “Tilâvet secdesinin mahiyeti hakkında bilgi verir misiniz?”

Kâinatın Mâlik'ine, Hâlık'ına, Bâri'ine, Rabb'ine, Vâris'ine, Sâhibine secde etmek makamların en yücesidir.

Buhârî'de uzun bir hadîs-i şerifte, Resûlullah Efendimiz'in (asm) mahşerde şefaati ânındaki büyük secdesi anlatılır. Secde denince, bu büyük secdeyi hatırlamadan geçmeyelim. Kıyâmet Günü günahkâr ümmetinin bağışlanması için Allah Resûlü (asm) tazarrû' içinde defalarca secdeye kapanır, her defasında “Yâ Rab!... Ümmetî... Yâ Rab!...Ümmetî...” diye ümmetinin necâtını ister; böyle mahviyetkârâne yapılan secdeler neticesinde Cenâb-ı Hak, gönlünde arpa tanesi kadar, sonra zerre kadar, sonra hardal tanesi kadar îmanı olanların Cehennemden çıkarılacağını müjdeler. Hadîsin son bölümünü Enes b. Mâlik'in (ra) rivâyetinden takip edelim: “Ben dördüncü def'a dönüp geleceğim. Ve Allah u Teâlâ'ya o ilham olunan mübârek hamd ve senâ kelimeleriyle hamd u senâ edip secdeye kapanacağım. Bunun üzerine bana: ‘Yâ Muhammed!... Başını kaldır; söyle! Sözün dinlenecektir! İste; dileğin verilecektir! Şefaati et; şefaatin makbul olacaktır!’ denilecek. Ben de: ‘Yâ Rab! Lâ ilâhe illallah diyen bütün beşeriyet hakkında şefaati etmeme izin ver!’ diyeceğim. Bunun üzerine Cenâb-ı Hak: ‘İzzetim, Celâlim, Kibriyâ'm ve Azametim hakkı için; Lâ ilâhe illallah diyen herkesi Cehennemden çıkaracağım!’ buyuracaktır. 1

Allah Resûlü (asm) dünyada da en çok secde eden bir kul, bir habîb ve Resûl (asm) idi. Habîbullah unvanı almasında elbette onun, secdeyi en büyük şeref bilen mübârek alnının ve secde için nasır bağlayan, su toplayan mübârek ayaklarının çok büyük yeri vardı. İbn-i Ömer (ra) anlatır: “Nebi-i Zîşan Efendimiz (asm) Kur'ân okurken içinde secde âyeti bulunan bir sûreye geldiğinde secde eder; biz de kendisiyle birlikte secde ederdik. Öyle ki, bir kısmımız alnını koyacak yer bulamazdı. Allah Resûlü (asm) buyurdular ki: “Âdemoğlu secde âyetini okuduğunda secde ederse, şeytan oradan ayrılır ve ağlayarak der ki: ‘Eyvah! Âdemoğlu secdeyle emr olundu ve secde etti! Cennet Onun içindir! Ben de secdeyle emr olundum ve isyân ettim! Cehennem de benim içindir!’” 2

Secde âyeti okunduğunda veya işitildiğinde yapılması gereken secdeye “Tilâvet Secdesi” deniyor. Tilâvet Secdesi yapmak Hanefî mezhebinde vâcib; Maliki, Şafii ve Hanbelî mezheplerinde sünnet-i seniyyedir. Okunduğunda secde yapılması vâcib olan âyetlerden bâzısı, secdeyi açıktan emrediyor; bazıları, peygamberlerin secde ettiklerini haber veriyor; bir kısmı da, kâfirlerin secde etmekten yüz çevirdiklerinden

bahsediyor.

Secdeyi emreden âyetler okunduğunda Allah'ın emrine uymak gerekir; Peygamberlerin secde ettiklerini haber veren âyetler okunduğunda, peygamberlerin yolunda bulunduğumuzu amelimizle göstermek ve Cenâb-ı Hak'tan hidâyet üzere bulunmayı fiilen istemek gerekir; kâfirlerin secde etmekten kaçındığını bildiren üçüncü kısım âyetler okunduğunda ise kâfirlere muhalefet etmek ve onların bu isyan halinden fiilen Allah'a sığınmak gerekir. İşte bu üç kısım âyetler okunduğunda tilâvet secdesi yapmak gâyet münasip ve kulluğun haysiyetine yakışan bir ameldir.

Tilâvet secdesi, secde âyeti okunduğunda veya işitildiğinde hemen yapılır. Eğer hemen yapma imkânı yoksa ilk fırsatta yapılır; ama bilerek ve bir zarûret olmaksızın geciktirmek tenzîhen mekruhtur. Şâyet hemen secde yapmayacaksa; "Semi'nâ ve ata'nâ ğufrâneke Rabbenâ ve ileyke'l-masîr" (İşittik ve itaat ettik; mağfiretine sığınırız Rabbimiz; dönüş Sanadır.) 3 denir.

Tilâvet secdesinin tek rüknü vardır: Alnı yere koymak. Secde âyeti okunduğunda veya dinlendiğinde, abdestli olarak hemen ayağa kalkılır, seccadenin üzerinde veya temiz bir yerde tilâvet secdesi yapmak niyetiyle kibleye dönülür, eller kaldırılmaksızın "Allahü Ekber" diyerek doğrudan secdeye gidilir. Secdede üç def'â "Sübhane Rabbiye'l-A'la" denilir, sonra "Allahü Ekber" denilerek secdeden kalkılır. Bu secdede teşehhüd ve selâm yoktur. Doğrulurken, "Ğufrâneke Rabbenâ ve ileyke'l-masîr" denilmesi müstehaptır. Secdeye giderken ve doğrulurken "Allahü Ekber" denilmesi ve secde esnasında "Sübhâne Rabbiye'l-A'lâ" denilmesi sünnet-i seniyyedir. Secdenin ayağa kalkılarak yapılması ve secdeden sonra yine ayağa kalkılması müstehaptır.

Kısaca tilâvet secdesi, iki tekbir arasında yapılan bir secdedir. Secdeye giderken tekbir almak ve secdeden sonra yine tekbir almak sünnettir. Secdeden sonra teşehhüd ve selâm yoktur.

DUÂ

Ey Mabud-u Bilhak! Gözümü Sana sâcid kıl! Kulağımı Sana sâcid kıl! Ellerimi Sana sâcid kıl! Alnımı Sana sâcid kıl! Bedenimi Sana sâcid kıl! Gönlümü Sana sâcid kıl! Ruhumu Sana sâcid kıl! Âmin!

Dipnotlar:

1- Buhârî, C.12, 2188;

2- Müslim, İman, 133;

3- Bakara Sûresi, 2/285.